

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון — עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים) — (21×2) — 42 נקודות
פרק שני — עיון בנביאים אחרונים — (14×3) — 42 נקודות
פרק שלישי — עיון בכתובים — (16×1) — 16 נקודות
סך הכול — 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
- ד. הוראות מיוחדות: בפרק השני ובפרק השלישי יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים) (42 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה — 21 נקודות).

1. שמות, י"ב, א'-י"א

א. (1) "ושחטו אתו... בין הערבים" (פסוק ו').

על פי רש"י, ממתי ועד מתי זמן שחיטת קורבן הפסח?

(2) עיין בפסוק י'.

על פי רש"י, עד מתי יש לסיים את אכילת קורבן הפסח, ומתי יש לשרוף את הנותר?

(7 נקודות)

ב. בפסוקים ח'-ט' מוזכרות כמה "מצוות עשה" וכמה "מצוות לא תעשה" בנוגע להכנה ולאכילה של קורבן הפסח.

פרט והסבר שתי "מצוות עשה" ושתי "מצוות לא תעשה". (7 נקודות)

ג. רמב"ן (פסוק ט'): "אל תאכלו ממנו נא ובשל" - זו מצווה לדורות, שכל המצוות בכאן בגוף הפסח מצווה לדורות, אבל המצווה באוכלים, כגון מתניכם חגורים (פסוק י"א), והדם על המשקוף (פסוק ז'), איננו [לדורות], רק בפסח מצרים".

(1) אילו דוגמאות הרמב"ן מביא למצוות הנוהגות רק בפסח מצרים, ומהי המצווה שעליה הוא מפרש שהיא

נוהגת גם לדורות?

(2) באחד מפירושו לפסוקים א'-י"א רש"י מתייחס למצווה נוספת וכותב שהיא נוהגת רק בפסח מצרים.

מהי המצווה הזאת?

(7 נקודות)

2. שמות, ט"ו, י"ד-כ'

א. "חיל אחז יושבי פלשת... נמגו כל יושבי כנען" (פסוקים י"ד-ט"ו).

על פי רש"י, הסבר מדוע "חיל אחז" את יושבי פלשת ומדוע "נמגו" כל יושבי כנען. (8 נקודות)

ב. "תפל עליהם אימתה ופחד" (פסוק ט"ז).

על פי רש"י, הסבר מדוע כתוב בפסוק גם "אימתה" וגם "פחד". (5 נקודות)

ג. "ותקח מרים הנביאה אחות אהרן" (פסוק כ').

הסבר מדוע נאמר "אחות אהרן", על פי שני הפירושים של רש"י. (8 נקודות)

3. שמות, י"ט, א'-ד'

א. "ביום הזה באו מדבר סיני" (פסוק א').

מה רש"י שואל על המילים המסומנות בקו, ומהי תשובתו? (5 נקודות)

ב. "ויחננו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר" (פסוק ב').

(1) על פי רש"י, הסבר מדוע כתוב "ויחן" בלשון יחיד.

(2) ראב"ע (פסוק ב'): "וטעם 'ויחן שם ישראל' אחר שאמר 'ויחננו במדבר', כי ראשי המטות והזקנים חנו

נגד ההר בעבור כבודם, על כן הזכיר 'ויחן' כי מועטים היו. כי כפי מעלתם עמדו ביום מתן תורה סביב

הר סיני".

על פי ראב"ע, הסבר מדוע כתוב "ויחן" בלשון יחיד.

(9 נקודות)

ג. "ואשאתכם על כנפי נשרים" (פסוק ד').

על פי רש"י, על איזה נס מדובר בציטוט זה, ומדוע הכתוב מדמה אותו ל"כנפי נשרים"? (7 נקודות)

4. שמות, כ', ח'-י"ג

א. עיין בפסוק ח'.

מהו הכלל של רשב"ם לפירוש המילה "זכור"? כתוב את הפירוש של רשב"ם לפסוק ח' על פי כלל זה.

(8 נקודות)

ב. "ועשית כל מלאכתך" (פסוק ט').

הסבר דברים אלה על פי רש"י. (4 נקודות)

ג. "לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך" (פסוק י').

(1) על פי רש"י, למי הכוונה במילים "בנך ובתך" וכיצד רש"י מוכיח זאת?

(2) הסבר כיצד רש"י מפרש את המצווה "לא תעשה... ובנך ובתך".

(9 נקודות)

פרק שני – עיון בנביאים אחרונים (42 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 5-9 (לכל שאלה – 14 נקודות).

שים לב: יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י אן מצודת דוד.

5. ישעיה, ב', ב'-ד'

- א.** "וְנָשָׂא מִגְבָּעוֹת" (פסוק ב').
 הסבר את דברי הנביא. (3 נקודות)
- ב.** "לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלקי יעקב" (פסוק ג').
 מהו "הר ה'", ומדוע מקום זה מכונה "בית אלקי יעקב"? (5 נקודות)
- ג.** "ושפט בין הגוים... וכתתנו... ולא ילמדו עוד מלחמה" (פסוק ד').
 הסבר את הקשר בין שני חלקי הפסוק. (6 נקודות)

6. ישעיה, מ"ד, ה'-י"ג

- א.** "זה יאמר... וזה יקרא... וזה יכתב... ובשם ישראל יכנה" (פסוק ה').
 מי הן ארבע הקבוצות המוזכרות בפסוק זה? (4 נקודות)
- ב.** "ואתם עדי" (פסוק ח').
 "ועדיהם המה" (פסוק ט').
 מי הם העדים בכל אחד מן הפסוקים, ועל מה הם מעידים? (5 נקודות)
- ג.** לפיך שלושה ציטוטים מהפסוקים י"א-י"ג:
 "וחרשים המה מאדם" (פסוק י"א);
 "ויפעלהו בזרוע כחו גם רעב" (פסוק י"ב);
 "לשבת בית" (פסוק י"ג).
 הסבר כל אחד מן הציטוטים, וכתוב מהו הרעיון הכללי שהנביא מביע בפסוקים אלה.
 (5 נקודות)

7. ירמיה, ח', ג'-י"ח

- א.** "אסף אסיפם... ואתן להם יעברום" (פסוק י"ג).
 הסבר את שני החלקים המסומנים בקו. (5 נקודות)
- ב.** עיין בפסוק ט"ו, והסבר מה הן התקוות של בני ישראל, ומה הנביא מנבא להם. (4 נקודות)
- ג.** עיין בפסוק י"ח.
 מהו פירוש המילה "מבליגיתי", ומהי כוונת דברי הנביא בפסוק זה? (5 נקודות)

8. יחזקאל, כ', ח'-כ"ה

- א. "וימרו בו... ואמר לשפך חמתי... ואעש למען שמי לבלתי החל" (פסוקים ח'-ט').
מהו פירוש הביטוי "לבלתי החל"? הסבר מדוע לא עשה ה' את מה שרצה לעשות (בפסוק ח'). (5 נקודות)
- ב. "וימרו בי בית ישראל" (פסוק י"ג).
"וימרו בי הבנים" (פסוק כ"א).
מהו המרי המוזכר בפסוק י"ג, ומהו המרי המוזכר בפסוק כ"א? (5 נקודות)
- ג. "וגם אני נתתי להם חקים לא טובים" (פסוק כ"ה).
הסבר את כוונת הנביא בפסוק זה. (4 נקודות)

9. יחזקאל, ל"ט, א'-ט"ז

- א. "ושבבתיך וּשְׁשַׁאתִיךָ והעליתיך" (פסוק ב').
מהו פירוש המילה "ושבבתיך", ומהי המטרה של ה' במעשה זה לפי המתואר בפסוקים ג'-ו'? (5 נקודות)
- ב. "ושלחתי אש... ובישבי האיים לבטח" (פסוק ו').
מדוע ישלח ה' אש ביושבי האיים? (3 נקודות)
- ג. "וקברו כל עם הארץ והיה להם לשם יום הכבדי" (פסוק י"ג).
למי הכוונה במילים "עם הארץ", ומהו הקשר בין שני חלקי הפסוק? (6 נקודות)

פרק שלישי – עיון בכתובים (16 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 10-12.

שים לב: יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

10. תהלים, כ"ד

- א. "הארץ... על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה" (פסוקים א'-ב').
מהי "הארץ" המוזכרת בפסוק, ומה פירוש "על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה"? (6 נקודות)
- ב. הסבר את הקשר בין פסוק ג' לפסוק א'. (5 נקודות)
- ג. "שאו שערים ראשיכם... הוא מלך הכבוד סלה" (פסוקים ז'-י').
לאיזו תקופה פסוקים אלה מתייחסים, ומהי הכוונה במילים "שאו שערים ראשיכם"? (5 נקודות)

11. תהלים, כ"ט

- א. "הבו לה' בני אלים הבו לה' כבוד ועוז" (פסוק א').
מי הם "בני אלים", ומה נדרש מהם? (5 נקודות)
- ב. "ובהיכלו קלו אמר כבוד" (פסוק ט').
מהו "היכלו"? הסבר את המילים "קלו אמר כבוד". (5 נקודות)
- ג. "ה' למבול ישב וישב... מלך לעולם" (פסוק י').
הסבר את שני חלקי הפסוק. (6 נקודות)

12. תהלים, ל"ג

א. "רננו צדיקים... לישרים נאווה תהלה" (פסוק א').
מלב"ם (פסוק א'): "כי הישרים הם מדרגה יותר גדולה מן הצדיקים, שהם [הישרים] ליבם ושכלם הולך ישר ואינו מסתפק כלל ואינו נוטה כלל מדרכי ה', וזה מדרגה יותר גדולה מן הצדיקים שעושים מעשה הצדק בפועל אבל עוד לא שבו מן המלחמה הפנימית... ולהם [לישרים] 'נאווה תהלה', באשר הם השיגו האמת תמיד ולא הסתפקו כלל".

- על פי מלב"ם, הסבר את ההבדל בין ישרים ובין צדיקים, ומדוע דווקא "לישרים נאווה תהלה". (6 נקודות)
- ב. הסבר את פסוק ט"ו, וציין איזה יסוד באמונה בא לידי ביטוי בפסוק זה. (5 נקודות)
- ג. באר שניים מן הציטוטים שלפניך.
- (1) "בנבל עשור זמרו לו" (פסוק ב');
(2) "כנס כַּנְד מי הים" (פסוק ז');
(3) "שקר הסוס לתשועה" (פסוק י"ז).

(5 נקודות)

בהצלחה!